

Súd: Okresný súd Kežmarok
Spisová značka: 4C/177/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8414205984
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Borovská
ECLI: ECLI:SK:OSKK:2020:8414205984.18

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Kežmarok sudkyňou JUDr. Erikou Borovskou vo veci žalobkyne: N. Y., P. XX.X.XXXX, E. O. XXA, U., zast. Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Mašan, s.r.o., so sídlom Školská 257, Veľký Slavkov, proti žalovaným 1.) N. U., P. XX.X.XXXX, Y. X. Č. XX, U., 2.) D. L., P. X.X.XXXX, Y. C. XX, U., zast. Podtatranskou advokátskou kanceláriou, s.r.o., so sídlom Štôla 44, IČO: 47234237, 3.) Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00151700, za účasti intervenienta: Slovenská kancelária poisťovateľov, a.s., Dostojevského rad 4, Bratislava, zastúpeného Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., Dostojevského rad 4, Bratislava, o zvýšenie peňažnej renty, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C 141/2008 - 120 v časti, v ktorej boli žalovaní v 1.- 3. rade zaviazaní spoločne a nerozdielne platiť žalobkyni rentu vo výške 100 eur mesačne, m e n í tak, že žalovaní v 1.- 2. rade s ú p o v i n n í spoločne a nerozdielne platiť žalobkyni počnúc dňom 17.9.2014 rentu vo výške 150 eur mesačne so splatnosťou vždy k 15. dňu v mesiaci.

II. Dlh na rente za dobu od 17.9.2014 do 15.1.2020 vo výške 2.621,60 eur sú žalovaní v 1. a 2. rade p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalobu v prevyšujúcej časti z a m i e t a.

IV. Náhradu trov konania stranám a intervenientovi n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa žalobou podanou na súd dňa 17.9.2014 v jej konečnej úprave žiadala, aby súd zmenil rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C 141/2008-120 v časti, v ktorej boli žalovaní v 1.- 3. rade zaviazaní platiť jej počnúc dňom 1.11.2010 do budúca spoločne a nerozdielne peňažnú rentu vo výške 100 eur mesačne tak, že počnúc dňom 1.9.2014 do budúca peňažnú rentu zvýši zo sumy 100 eur na sumu 500 eur mesačne so splatnosťou vždy do 15. dňa v mesiaci.

2. Zástupca žalobkyne žalobu odôvodnil tvrdeniami, že žalobou podanou na súd dňa 21.11.2000 sa žalobkyňa v súvislosti so škodou na zdraví, ktorú utrpel jej nebohý manžel D. U., ktorý dňa 1.6.1997 bol pri automobilovej dopravnej nehode v Taliansku usmrtený, domáhala na žalovaných náhrady nákladov na výživné, ktoré jej manžel poskytoval, peňažným dôchodkom. Rozsudkom Okresného súdu Kežmarok zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C 141/2008-120, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.1.2011, boli žalovaní v 1. - 3. rade zaviazaní platiť žalobkyni spoločne a nerozdielne počnúc dňom 1.11.2010 do budúca peňažnú rentu vo výške 100 eur mesačne so splatnosťou vždy do 15. dňa v mesiaci.

Uviedol, že od doby tohto posledného rozhodnutia súdu o peňažnej rente došlo k zmene pomerov na strane žalobkyne. Mladšej dcéry žalobkyne V. U., P. XX.XX.XXXX, z dôvodu ukončenia štúdia na vysokej škole zanikol nárok na výplatu sirotského dôchodku vo výške 121 eur mesačne a na náhradu

nákladu na výživné pozostalého dieťaťa vo výške 277 eur mesačne, spolu teda nárok na 398 eur mesačne. Z uvedených dôvodov je preto možné zvýšiť peňažnú rentu žalobkyne zo sumy 100 eur na sumu 500 eur mesačne. Žalobkyňa je poberateľkou vdovského dôchodku vo výške 191,30 eur mesačne. Jej funkčný plat v roku 2014 predstavuje 448,50 eur mesačne brutto.

3. Žalovaní v 1. rade na výzvu súdu na vyjadrenie k žalobe, ktorá mu bola doručená dňa 4.2.2015, nereagoval. K žalobe sa nevyjadril.

4. Zástupca žalovaného v 2. rade v svojom písomnom vyjadrení k žalobe zo dňa 25.9.2015 uviedol, že skutočnosti uvádzané žalobkyňou v žalobe nemožno považovať za podstatnú zmenu pomerov, ktorá odôvodňuje zvýšenie peňažnej renty žalobkyne. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že zmena pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu posledného súdneho rozhodnutia o jej peňažnej rente má spočívať v tom, že mladšej dcére žalobkyne V. U. zanikol nárok na sirotsky dôchodok a nárok na náhradu nákladov na výživu pozostalého dieťaťa, ide o zmenu pomerov na strane tretej osoby, nie na strane žalobkyne. Takáto zmena pomerov neodôvodňuje zvýšenie náhrady na výživu pozostalej manželky.

5. Žalovaná v 3. rade v svojom písomnom vyjadrení k žalobe z 16.3.2015 navrhla žalobu voči nej zamietnuť pre nedostatok vecnej pasívnej legitímácie v konaní. Namietla, že žalobkyňa v žalobe neuviedla žiadne tvrdenia, z ktorých by vyplývala jej pasívna legitímácia v spore. Domnieva, sa že žalobkyňa jej pasívnu legitímáciu pravdepodobne vyvodzuje z existencie povinnosti hradiť škodu z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Argumentovala, že v súčasnosti platí zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý nadobudol účinnosť 1.10.2001 (resp. 1.1.2002). Do tejto doby poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravovala vyhláška č. 423/1991 Zb. o zákonom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Podľa tejto vyhlášky prevádzkovateľ motorového vozidla neuzatváral poisťovňu tak, ako je to podľa zákona č. 381/2001 Z.z., ale bol poistený priamo na základe zákona. Išlo o tzv. zákonné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, na rozdiel od súčasného povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Nakoľko ku vzniku dopravnej nehody, v dôsledku ktorej došlo k usmrteniu manžela žalobkyne, došlo dňa 1.6.1997, je potrebné vychádzať z prechodných ustanovení § 28 ods. 2 a 3 zákona č.381/2001 Z.z.. Podľa § 28 ods. 2 zákona č.381/2001 Z.z. právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31.12.2001 sa spravujú podľa doterajších predpisov. Podľa § 28 ods. 3 zákona č.381/2001 Z.z. práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a.s. vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú dňom 1.1.2002 na kanceláriu (Slovenskú kanceláriu poisťovateľov). Tieto práva a povinnosti uplatňuje a vykonáva v mene a na účet kancelárie Slovenská poisťovňa a.s.. Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky č. 423/2001 Z.z. náhradu platí poisťovňa poškodenému; poškodený však nemá právo na plnenie voči poisťovni. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa nemôže plnenie žiadať priamo od poisťovne, ale len od poškodeného. Aj keby vyhláška č. 423/2001 Z.z. žalobkyňu takúto možnosť dávala, pasívne legitimovaným subjektom by bola Slovenská kancelária poisťovateľov a.s., na ktorú prešli práva a povinnosti zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom.

6. Intervenient na strane žalovaných, ktorý svoj vstup do konania oznámil písomným podaním zo dňa 5.12.2016 v svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 25.9.2017 navrhoval žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Argumentoval, že pri rozhodovaní o zmene právoplatného rozhodnutia súdu o náhrade nákladov na výživu pozostalých podľa § 163 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, neskôr § 231 Civilného sporového poriadku, a podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine sa nejedná o nové stanovenie výšky tejto náhrady, ale len o porovnanie okolností, ktoré boli v dobe posledného rozhodnutia súdu s okolnosťami v súčasnosti. Cieľom tohto porovnania je zistenie, či sa zmenili okolnosti rozhodné pre výšku a ďalšie trvanie náhrady, a či tieto zmeny okolností sú dostatočne závažné pre zmenu predchádzajúce právoplatného rozhodnutia súdu. V spore je preto potrebné skúmať len to, či došlo k zmene pomerov u žalobkyne, a či táto zmena dosahuje takú intenzitu, že je dôvodné zvýšiť stanovenú náhradu. Zhodne ako žalovaný v 2. rade tvrdila, že skutočnosti, ktoré žalobkyňa uviedla v žalobe, a to že jej mladšej dcére V. U. zanikol nárok na sirotsky dôchodok a na náhradu nákladov na výživu pozostalého dieťaťa, sú zmenami pomerov dcéry žalobkyne, nie žalobkyne.

7. Na pojednávaniach konaných v dňoch 21.11.2017 a 6.2.2018 zástupca žalobkyne trval na podanej žalobe v celom rozsahu. Tvrdil, že v čase posledného rozhodovania súdu sa žalobkyňa starala o

dve nezaopatrené deti, ktoré s ňou žili v spoločnej domácnosti, a na ktoré boli vyplácané sirotské dôchodky a náhrady nákladov na výživu pozostalých detí. Všetky tieto príjmy slúžili na zabezpečovanie potrieb rodiny. Obe deti už ukončili prípravu na budúce povolanie. Tým zanikli nároky na sirotské dôchodky a povinnosť žalovaných platiť im náhradu nákladov na ich výživu, čím sa vytvoril priestor na zvýšenie náhrady nákladov na výživu žalobkyne ako pozostalej manželky. Peňažné prostriedky, ktoré sa teda ukončením vyživovacej povinnosti k deťom žalobkyne uvoľnili, môžu slúžiť na zabezpečovanie vyššej životnej úrovne žalobkyne. Uviedol, že od poslednej súdnej úpravy v roku 2010 sa podstatne zmenili spoločenské pomery. Zásadným spôsobom vzrástli priemerné zárobky a zvýšili sa celkové životné náklady. Priemerný zárobok zamestnanca firmy v Taliansku, v ktorej bol pred svojou smrťou manžel žalobkyne zamestnaný, podľa potvrdenia tejto firmy sa oproti roku 1997 zvýšil minimálne o 500 eur mesačne. Stanovená výška náhrada nákladov na výživu žalobkyne tak už nezodpovedá zárobku, dosiahnutie ktorého by dnes bolo možné u nebohého manžela žalobkyne na pracovnej pozícii, na ktorej v čase smrti pracoval, predpokladať, a tiež celkovým zvýšeným životným nákladom.

8. Zástupca žalovaného v 2. rade zotrval na tvrdení, že na strane žalobkyne nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu posledného súdneho rozhodnutia. Uviedol, že pokiaľ dospelé deti, ktoré už sú už schopné sa živiť, žijú naďalej s rodičmi v spoločnej domácnosti, majú sa podieľať na nákladoch spoločnej domácnosti. Ak nepoberajú dôchodky alebo náhrady nákladov na výživu, zo svojho vlastného príjmu. Argumentoval, že žalobkyňa v súčasnosti poberá vdovský dôchodok vo výške cca 200 eur mesačne a náhradu nákladov na výživu vo forme peňažného dôchodku 100 eur mesačne, spolu teda 300 eur mesačne. Vychádzajúc zo zárobku, ktorý dosahoval jej nebohý manžel, a súčasného zárobku žalobkyne, aj dnes by súd neurčil vyššiu náhradu nákladov na jej výživu ako 100 eur. Namietal, že tvrdenia zástupcu žalobkyne o pravdepodobnej výške zárobku jej nebohého manžela v Taliansku v súčasnosti sú hypotetické a nepreskúmateľné, a považuje ich za špekuláciu. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na podstatné zmeny celkových spoločenských pomerov, k ich zmene nepochybne došlo. Je však na žalobkyňu, aby tieto zmeny kvantifikovala, a to predovšetkým vo vzťahu k výške žalobou požadovanej peňažnej renty. Žalobkyňa v priebehu celého konania však uviedla iba všeobecné tvrdenia.

9. Žalovaná v 3. rade zotrvala na námietke nedostatku svojej vecnej pasívnej legitimácie v konaní.

10. Intervenient zotrval na tvrdení, že žalobkyňa v spore nepreukázala podstatnú zmenu pomerov na jej strane odôvodňujúcu zmenu súdneho rozhodnutia. Rovnako ako žalovaný v 2. rade argumentoval, že úvahy zástupcu žalobkyne o pravdepodobnej výške zárobku manžela žalobkyne v súčasnosti považuje za hypotetické. Je otáznou, či by aj naďalej pracoval v zahraničí. Ak aj áno, či jeho zárobok by aj bol vyšší. Navyše, aj jemu by sa podstatne zvýšili životné náklady. Argumentovala, že zánik nároku na náhradu nákladov na výživu detí neznamená automaticky presun prostriedkov na náhradu nákladov na výživu žalobkyne, nakoľko to znamená aj určité zvýšenie sumy, ktorú by mohol manžel žalobkyne použiť na svoju potrebu. Náhrada nákladov na výživu detí žalobkyne patrila výlučne deťom a slúžila na zabezpečovanie ich potrieb. S potrebami žalobkyne nemala nič spoločné. Preto pri rozhodovaní o zvýšení náhrady nákladov na výživu žalobkyne ako pozostalej manželky je potrebné vychádzať výlučne z jej odôvodnených potrieb. Uviedla, že pri zvýšení peňažnej renty na požadovaných 500 eur mesačne celkový príjem žalobkyne spolu s vdovským dôchodkom vo výške cca 191,30 eur mesačne a jej zárobkom 448,50 eur mesačne podstatným spôsobom prekročí priemerný mesačný zárobok zamestnanca na Slovensku.

11. Dňa 2.3.2018 súd prvej inštancie vyhlásil v spore rozsudok č.k. 4C 177/2014-137, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol. Súd prvej inštancie na spor aplikoval s ust. § 231 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého rozsudok odsudzujúci na plnenie v budúcnosti zročných dávok alebo na plnenie v splátkach možno na návrh zmeniť, ak sa podstatne zmenili okolnosti rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok a splátok, v spojení s ust. § 448 Občianskeho zákonníka upravujúcim pozostalostnú úrazovú rentu (pôvodne náhradu na výživu pozostalých peňažným dôchodkom, ďalej len „peňažná renta“), § 71 Zákone o rodine o vyživovacej povinnosti medzi manželmi, a § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, podľa ktorého dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno meniť, ak sa menia pomery.

12. Súd sa stotožnil s argumentáciou zástupcu žalovaného v 2. rade a intervenienta, že žalobkyňa v spore netvrdila a nepreukázala podstatnú zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu výšky peňažnej renty priznanej jej naposledy rozsudkom tunajšieho súdu zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C

141/2008-120 vo výške 100 eur mesačne. Vyslovil, že skončenie vyživovacej povinnosti k mladšej dcére žalobkyne V. U. pochádzajúcej z manželstva žalobkyne s nebohým manželom neznamená podstatnú pomerov medzi manželmi odôvodňujúcu zmenu súdneho rozhodnutia, ktoré má svoj základ v ust. § 71 ods. 1 Zákona o rodine o vyživovacej povinnosti medzi manželmi. Účelom ust. § 71 ods. 1 Zákona o rodine je zabezpečenie, aby manželia mali v zásade rovnakú životnú úroveň. Skončenie vyživovacej povinnosti oboch manželov k deťom pochádzajúcim z manželstva má za následok zvýšenie príjmov oboch manželov, resp. celkovej životnej úrovne oboch manželov o to, čo obaja vynakladali na výživné. Vzhľadom na to, že obaja manželia ako rodičia prispievajú na výživu dieťaťa podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov, v prípade skončenia vyživovacej povinnosti k spoločnému dieťaťu spravidla bez ďalšieho nevzniká v životnej úrovni manželov taký rozdiel, ktorý by bolo potrebné vyrovnávať zvýšením manželského výživného. Skonštatoval, že postup spočívajúci v mechanickom presune sumy, ktorá bola dcére žalobkyne V. U. priznaná a vyplácaná titulom sirotského dôchodku a peňažnej renty na peňažnú rentu žalobkyne, nie je v súlade so zákonom, nakoľko nerešpektuje základné zásady pre stanovenie výšky výživného a neberie do úvahy skutočnosti, ktoré sú významné pre určenie výživného medzi manželmi podľa hľadísk uvedených v Zákone o rodine. Súdna prax už neraz v minulosti odmietla tento spôsob výpočtu zmeny peňažnej renty. Aj pri rozhodovaní o zmene rozhodnutia súdu podľa § 231 Civilného sporového poriadku je potrebné vychádzať z toho, že rozsah peňažnej renty musí zodpovedať charakteru výživného v zmysle ustanovení Zákona o rodine upravujúcich vyživovaciu povinnosť, v danej veci ust. § 71 Zákona o rodine, podľa ktorého rozhodujúcou je posúdenie životnej úrovne manželov.

13. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne uznesením zo dňa 16.4.2019 č.k. 5Co 108/2018-195 tento rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení zrušujúceho uznesenia o.i. uviedol: „...11. Podľa § 78 ods. 3 Zák. o rodine Pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov. 12. V uvedenom zákonom ustanovení je obsiahnutá tzv. valorizačná klauzula. Jej znenie súdu ukladá, aby v prípade, ak rozhoduje o zmene pomerov, zohľadnil aj zmenu výšky (vývoja) životných nákladov. Výška životných nákladov je zrejماً napríklad z cien spotrebného koša, z miery inflácie, resp. z iných ekonomických ukazovateľov. Táto povinnosť je obligatórna. Keďže zákon hovorí, že sa na vývoj životných nákladov prihliadne pri zmene pomerov, a nie až pri zmene rozhodnutia, možno vyvodiť, že vývoj životných nákladov je objektívna okolnosť, ktorá by aj sama o sebe mohla odôvodniť zmenu výšky výživného. Súd posudzuje zmenu pomerov pred tým, než rozhodne, či sa pôvodne určené výživné zvyšuje alebo znižuje. Musí si prvom rade totiž ujasniť, či je vôbec oprávnený vec opätovne prejednať. Tak sa teda valorizačná klauzula môže uplatniť (i) buď samostatne ako objektívny dôvod na zmenu rozhodnutia, ak sa podstatným spôsobom zmenili životné náklady; alebo spolu s inými dôvodmi, kedy na ňu súd musí prihliadať ex off. I v prípade, ak súd rozhoduje o zmene výšky výživného, pretože sa zmenili subjektívne okolnosti, z ktorých pri vyhlásení rozhodnutia vychádzal - musí,(nie môže) zároveň zohľadniť aj vývoj životných nákladov. 13. Je teda zrejماً, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, ak vôbec neprihliadal na valorizačnú klauzulu, ktorá by mohla odôvodňovať zvýšenie naposledy určenej náhrady nákladov na výživu pozostalej manželky - žalobkyne.,,

14. Súd spor opakovane prejednal na pojednávaní konanom dňa 17.12.2019 bez prítomnosti žalovaného v 1. rade, ktorý sa opakovane na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil, o odročenie pojednávania nepožiadaval. Zástupca žalobkyne na pojednávaní trval na podanej žalobe v celom rozsahu. Uviedol, že v roku 2010 priemerný zárobok bol nejakých 1.500 - 1.700 eur mesačne, kým v súčasnosti 1.018 eur mesačne. Minimálna mzda bola 340 eur mesačne, v súčasnosti je 530 eur mesačne. Pokiaľ ide o rast životných nákladov, priemerná miera inflácie dosahovala 2,5 %. Pri spočítaní miery inflácie sa len v inflácií dostaneme na 35 %. Celkový rast životných nákladov je od roku 2010 štatisticky vykazovaný na úrovni cca 50 %. Je potrebné zohľadniť aj rast príjmov. Už v čase smrti manžel žalobkyne dosahoval príjem na úrovni cca 700 eur mesačne, pričom v rámci Európy mzdy vzrástli dvoj až dva a pol násobne. Preto aj celkový príjem žalobkyne a jej životná úroveň by mala vzrásť minimálne dvojnásobne. Príjem žalobkyne spolu s peňažnou rentou pritom v súčasnosti nedosahuje ani úroveň priemerného príjmu. Zástupca žalobkyne neoznačil a nepredložil súdu žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania s tvrdením, že všetky štatistické údaje sú súdu všeobecne známe a nemá povinnosť ich súdu preukazovať.

15. Zástupca žalovaného v 2. rade trval na zamietnutí žaloby v celom rozsahu. Uviedol, že ani po zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie nedošlo k žiadnej zmene skutkového stavu v spore. Žalobkyňa tiež neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že by od doby posledného rozhodnutia súdu o peňažnej

rente v roku 2010 sa životné náklady zmenili tak, aby odôvodňovali zmenu súdneho rozhodnutia. Rozsah rastu životných nákladov zástupca žalobkyne ničím nepreukázal. Nepoprel, že k určitému zvýšeniu životných nákladov mohlo dôjsť. Ak by však malo byť dôvodné zvýšenie peňažnej renty žalobkyne zo sumy 100 eur na sumu 500 eur mesačne, muselo by sa jednať o zvýšenie životných nákladov o 400 %, čo je nemožné. Pokiaľ ide o rast miezd, tie rastú často na základe politických rozhodnutí, ekonomické ukazovatele sú tu druhoradé. Nesúhlasil s právnym názorom zástupcu žalobkyne, že štatistické údaje sú všeobecne známe skutočnosti, prípadne skutočnosti známe súdu z jeho úradnej činnosti, ktoré nie je potrebné dokazovať.

16. Žalovaná v 3. rade trvala na zamietnutí žaloby v celom rozsahu z dôvodu nedostatku svojej pasívnej legitímácie v spore.

17. Intervenient sa pripojil k argumentácii zástupcu žalovaného v 2. rade.

18. Zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. 4C 547/2000 vyplýva, že dňa 22.11.2000 žalobkyňa spoločne s vtedy ešte maloletými dcérami U. U., P. X.XX.XXXX, N. V. U., P. XX.XX.XXXX, ako pozostalí po zomretom manželovi a otcovi D. U., ktorý podľahol zraneniam utrpovým pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo dňa 1.6.1997 v Taliansku, podali proti žalovaným v 1.-3. rade na tunajší súd žalobu o náhradu škody na zdraví s následkom smrti, a to o určenie peňažných rent, ktorými budú hradené náklady na ich výživu, ktorú im nebohý poskytoval, a to počnúc dňom dopravnej nehody 1.6.1997.

Právoplatným výrokom I. rozsudku Okresného súdu Kežmarok z 14.2.2002 č.k. 2C 574/2000-50 v spojení s opravným uznesením z 9.7.2004 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 31.3.2005 č.k. 3Co 346/2004-88 súd vychádzajúc zo zodpovednosti žalovaných za škodu na zdraví D. U. s následkom smrti, ku ktorej došlo v súvislosti s dopravnou nehodou v Taliansku dňa 1.6.1997, s poukazom na § 448 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase úmrtia D. U.Á. (11.6.1997) a ust. § 85 a nasl. v tom čase účinného zákona č. 94/1963 Zb. Zákona o rodine, uložil žalovaným v 1.-3. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť všetkým trom žalobkyniam peňažnú rentu za dobu od 1.6.1997 do 30.11.2000 v kapitalizovanej výške 686.406,- Sk spolu s úrokmi z omeškania za dobu od 1.6.1997 do 31.11.2000 tak, ako sú špecifikované v týchto rozhodnutiach.

Právoplatnými výrokmi II. a III. rozsudku Okresného súdu Kežmarok z 14.3.2007 č.k. 2C 574/2000-190 súd žalovaným v 1.-3. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne platiť počnúc dňom 1.12.2000 v tom čase už plnoletým dcéram žalobkyne U. U., P. X.XX.XXXX, N. V. U., P. XX.XX.XXXX, peňažné renty vo výške po 4.171,50 Sk (138,46 eur) mesačne so splatnosťou vždy do 15. dňa v mesiaci.

19. Zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. 4C 141/2008 vyplýva, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Kežmarok zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C 141/2008-120 v spojení s dopĺňacím uznesením z 21.1.2011 č.k. 4C 141/2008-135, uznesením Krajského súdu v Prešove z 8. 11.2011 č.k. 5Co 25/2011-162, rozsudkom Okresného súdu Kežmarok z 3.4.2012 č.k. 4C 141/2008-177 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 28.2.2013 č.k. 5Co 104/2012-191 súd uložil žalovaným v 1.- 3. rade zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne peňažnú rentu za dobu od 1.12.2000 do 31.10.2010 v kapitalizovanej výške 14.850 eur spolu s úrokmi z omeškania tak, ako sú vo výroku rozhodnutia špecifikované, a počnúc dňom 1.11.2010 platiť žalobkyni spoločne a nerozdielne peňažnú rentu vo výške 100 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci.

20. Zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. 3C 229/2011 vyplýva, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Kežmarku zo dňa 10.11.2011 č.k. 3C 229/2011-22 súd zmenil rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo dňa 14.3.2007 č.k. 2C 574/2000-190 tak, že mladšej dcére žalobkyne V. U. zvýšil peňažnú rentu počnúc dňom 1.10.2011 zo sumy 138,47 eur mesačne na sumu 277 eur mesačne.

21. Súd pri svojom rozhodovaní vyššie špecifikovanými rozhodnutiami vychádzali zo skutočnosti, že nebohý manžel žalobkyne D. U. v dobe od 8.6.1994 do 11.6.1997, kedy podľahol zraneniam, pracoval na základe pracovného povolenia ako stolár-lakýrnik v Taliansku vo firme Tischlerei Telsler OHG, Handwerkerzone 191, Burgeis. Jeho priemerný mesačný zárobok za január, február a marec 1997 činil 1.511.666 ITL, čo v prepočte na slovenské koruny predstavovalo 34.058,- Sk mesačne. Výšku peňažných rent všetkých pozostalých (manželky a dvoch dcér) súdy s poukazom na jej obmedzenie ust. § 447 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu smrti D. U. (tzv. redukovaný zárobok) ohraničili na sumu 26.989,- Sk (cca 895 eur). Žalobkyňa od 1.3.2008 pracovala ako referentka na Okresnom riaditeľstve PZ v Poprade. V dobe od 1.1.2010 do 31.10.2010 jej priemerný mesačný zárobok z tohto

pracovného pomeru predstavoval 415,50 eur. Okrem toho v roku 2010 poberala vdovský dôchodok vo výške 169,50 eur. Staršia dcéra žalobkyne a jej nebohého manžela U. U., P..X.XX.XXXX, v akademickom roku 2006/2007 začala vysokoškolské štúdiom na Technickej univerzity v Košiciach, Fakulte výrobných technológií. V roku 2010 bola už samostatne zárobkovo činnou osobou, schopnou živiť sa sama. Mladšia dcéra V. U., P..XX.XX.XXXX, v školskom roku 2006/2007 bola študentkou 3. ročníka Združenej strednej školy obchodu a služieb Kežmarku. V akademickom roku 2011/2012 bola študentkou dennej formy bakalárskeho štúdia na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, pričom študovala v Bardejove. Na V. U. bol v roku 2010 vyplácaný sirotsky dôchodok vo výške 109,20 eur mesačne.

22. Žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáha zmeny rozhodnutia súdu o peňažnej rente, žalobkyňa podala dňa 17.9.2014, tzn. ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), ktorý bol s účinnosťou od 1.7.2016 nahradený zákonom č.160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“).

Podľa § 163 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase začatia konania rozsudok odsudzujúci na plnenie v budúcnosti zročných dávok alebo na plnenie v splátkach možno na návrh zmeniť, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok. Zmena rozsudku je prípustná od času, keď došlo k zmene pomerov.

Podľa § 231 Civilného sporového poriadku rozsudok ukladajúci povinnosť plniť v budúcnosti splatné dávky alebo splátky možno na základe žaloby zmeniť, ak sa podstatne zmenili pomery, rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok. Zmena rozsudku je prípustná od času, keď nastala podstatná zmena pomerov.

Podľa ust. § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

23. Teda ako pôvodne Občiansky súdny poriadok, tak aj v súčasnosti účinný Civilný sporový poriadok, umožňuje súdu zmeniť rozsudok ukladajúci povinnosť plniť v budúcnosti splatné dávky, ak sa podstatne zmenili pomery rozhodujúce pre ich výšku. Tzn. umožňuje zmeniť aj právoplatný rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo dňa 10.11.2010 č.k. 4C 141/2008-120, ktorým súd o.i. naposledy upravil výšku peňažnej renty žalobkyne tak, žalovaným v 1.- 3. rade uložil povinnosť platiť žalobkyňi počnúc dňom 1.11.2010 do budúca spoločne a nerozdielne 100 eur mesačne so splatnosťou vždy do 15. dňa v mesiaci.

24. K dôvodom a spôsobu zmeny výšky peňažnej renty súd vzhľadom na zmeny právnej úpravy vykonané od doby smrti manžela žalobkyne v roku 1997 doposiaľ len uvádza:

Podľa § 448 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.7.2004 pri usmrtení sa uhradzuje peňažným dôchodkom náklady na výživu pozostalým, ktorým zomretý výživu poskytoval alebo bol povinný poskytovať. Náhrada nákladov na výživu patrí pozostalým, pokiaľ sa tieto náklady neuhradzujú dávkami dôchodkového zabezpečenia poskytovanými z toho istého dôvodu. Pri výpočte náhrady sa vychádza z priemerného zárobku zomretého; náhrada nákladov na výživu všetkých pozostalých nesmie však dovedna prevýšiť sumu, do ktorej by zomretému patrila náhrada za stratu na zárobku podľa ustanovenia § 447 ods. 2.

Podľa § 448 Občianskeho zákonníka v znení zákona č.404/2004 Z.z. účinnom od 1.8.2004 fyzická osoba, voči ktorej mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

25. Podľa § 93 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v platnom znení (ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“) mesačná suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí vo výške výživného alebo príspevku na výživu, ktoré bol poškodený povinný platiť ku dňu svojej smrti.

26. S účinnosťou od 1.8.2004 došlo teda k zmene označenia nároku podľa § 448 Občianskeho zákonníka z nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých peňažným dôchodkom na pozostalostnú úrazovú rentu (ďalej už len „peňažná renta“), a tiež k zmene zadefinovania spôsobu posúdenia tohto nároku a jeho sumy tak, že od 1.8.2004 sa táto peňažná renta posudzuje a jej suma určuje podľa predpisov o sociálnom poistení. Zmyslom a účelom peňažnej renty podľa ust. § 488 Občianskeho zákonníka však bolo a stále je odškodnenie majetkovej ujmy, ktorá vznikla pozostalým tým, že ten, kto mal voči nim vyživovaciu povinnosť, zomrel následkom škodnej udalosti, za ktorú zodpovedá škodca. Nárok

jednotlivých oprávnených osôb (pozostalých) a suma peňažnej renty sa pritom riadila a naďalej riadi príslušnými ustanoveniami Zákona o rodine upravujúcimi vyživovacie povinnosti zomretého ku dňu jeho smrti. „Pozostalostná úrazová renta“ ako nárok podľa ust. § 448 Občianskeho zákonníka ani po novelizácii tohto ust. nie je úrazovou dávkou podľa Zákona o sociálnom poistení. Stále sa jedná o občianskoprávny nárok na náhradu škody na zdraví. Preto ust. § 93 ods. 3 Zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého na zvyšovanie pozostalostnej renty platí § 89 ods. 8 Zákona o sociálnom poistení, sa na zmenu tejto pozostalostnej renty nevzťahujú. Pojem „pozostalostná úrazová renta“ bol do Zákona o sociálnom poistení zavedený dňom 1.1.2004 v nadväznosti na zrušenie ust. §§ 199 až 203 zákona č.311/2001 Z.z. Zákonník práce, upravujúcich zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania, vrátane ustanovenia o poskytovaní náhrad nákladov na výživu pozostalým zamestnanca, ktorý následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania zomrel. Podľa prechodného ustanovenia § 272 Zákona o sociálnom poistení sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 prebrala od zamestnávateľov výplaty plnení vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993, a od zamestnávateľov, ktorý mali podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu, nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002 vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania. Preto ust. § 93 ods. 3 Zákona o sociálnom poistení o zvyšovaní úrazovej pozostalostnej renty sa vzťahuje iba na pozostalostnú úrazovú rentu v prípadoch úmrtia zamestnanca pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktorej vyplácanie od 1.1.2004 prevzala sociálna poisťovňa. Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho zákonníka a ani ustanovenia Zákona o sociálnom poistení nemožno vyvodiť, že by peňažná renta podľa § 448 Občianskeho zákonníka sa mala zvyšovať podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

27. Podľa § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno meniť, ak sa zmenia pomery.

Podľa § 78 ods. 3 Zákona o rodine pri zmene pomerov sa vždy prihliadne aj na vývoj životných nákladov.

28. Aj keď cit. ust. § 78 ods. 1 Zákona o rodine na rozdiel od cit. ust. § 231 Civilného sporového poriadku pre zmenu súdneho rozhodnutia explicitne nevyžaduje „podstatnú“ zmenu pomerov, vychádzajúc zo všeobecnej zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí smerujúcej k právnej istote, podľa ustálenej judikatúry a súdnej praxe k zmene rozhodnutia o výživnom aj podľa Zákona o rodine má dochádzať len vtedy, ak ide o zmenu pomerov závažnejšieho a dlhodobejšieho charakteru. Nie je žiaduce a prípustné reparaovať právoplatné súdne rozhodnutie pre nepodstatnú zmenu pomerov. V zmysle záverov aplikačnej praxe je preto treba vždy prihliadať na všetky okolnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu výživného. Dôvodom na zmenu rozhodnutia však budú len v prípade, že sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov, teda ovplyvnia celkovú situáciu nie len na krátky čas. Môže ísť pritom o zmenu pomerov na strane oprávneného, povinného alebo oboch stránach.

29. Zástupca žalobkyne návrh na zvýšenie peňažnej renty žalobkyne dôvodil predovšetkým zmenou okolností spočívajúcich v tom, že mladšej dcére žalobkyne V. U., P. XX.XX.XXXX, z dôvodu ukončenia štúdia na vysokej škole zanikol nárok na výplatu sirotského dôchodku vo výške 121 eur mesačne a na peňažnú rentu vo výške 277 eur mesačne, spolu teda na sumu 398 eur. V nadväznosti na túto zmenu argumentoval, že vzhľadom túto uvoľnenú časť peňažných prostriedkov z redukovaného zárobku nebohého manžela žalobkyne určeného na výplatu peňažných rent všetkých pozostalých peňažnú rentu žalobkyne je dôvodné zvýšiť zo sumy 100 eur na sumu 500 eur mesačne.

30. Tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné a vykonaným dokazovaním ani spochybnené. Nebolo sporným a ani spochybneným, že od doby posledného rozhodnutia súdu o peňažnej rente žalobkyne v roku 2010 skončila vyživovacia povinnosť rodičov k mladšej V. U., ktorá sa ukončením vysokoškolského štúdia stala schopnou sa živiť, a že v dôsledku tejto právnej skutočnosti V. U.Š. zanikol nárok na sirotský dôchodok vo výške 121 eur mesačne a peňažnú rentu vo výške 277 eur mesačne. Podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne a.s. sirotský dôchodok bol vyplácaný do 11.7.2014. Podľa potvrdenia žalovanej v 3. rade peňažná renta bola vyplácaná do 30.6.2014.

31. Súd zastáva názor, že tieto okolnosti však bez ďalšieho, len sami o sebe, neodôvodňujú zvýšenie peňažnej renty žalobkyne. Tento záver vo vzťahu k zmene uvedených okolností súd vyslovil už v svojom predchádzajúcom zrušenom rozhodnutí, pričom súd druhej inštancie ho v svojom zrušujúcom uznesení zo dňa 16.4.2019 nijako nespochybnil. Súd len zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o zmene

právoplatného rozhodnutia súdu nejde o nové rozhodnutie, ale len o porovnanie stavu v čase pôvodného rozhodovania s neskoršími okolnosťami, ktoré sú určujúce pre určenie výživného. Pri zmene právoplatného rozhodnutia súd už nepreskúmava správnosť pôvodného rozhodnutia. Môže sa zaoberať už iba otázkou, či od posledného právoplatného rozhodnutia došlo k podstatnej zmene pomerov.

32. Skončenie vyživovacej povinnosti rodičov k spoločným deťom nepochybne je podstatnou zmenou pomerov, avšak predovšetkým zmenou pomerov na strane dieťaťa, ktorá má nepochybne vplyv na zmenu rozhodnutia o výživnom medzi rodičmi a deťmi, ktoré má svoj základ v ust. § 62 a nasl. Zákona o rodine. Skončenie vyživovacej povinnosti oboch rodičov k spoločným deťom pochádzajúcim z manželstva však bez ďalšieho samo o sebe v zásade ešte nemusí znamenať závažnú zmenu v pomerov medzi manželmi, ktorá by odôvodňovala zmenu rozhodnutia o výživnom medzi manželmi, ktoré má svoj základ v ust. § 71 ods. 1 Zákona o rodine. Účelom ust. § 71 ods. 1 Zákona o rodine je zabezpečenie, aby manželia v dobe, pokiaľ ich manželstvo trvá, mali v zásade rovnakú životnú úroveň. Pojem „v zásade,“ rovnaká životná úroveň oboch manželov však neznamená, že ide o mechanickú rovnosť v majetkovej oblasti v zmysle rovnakého množstva peňazí. Treba brať do úvahy rozdielne potreby a náklady manželov vyplývajúce z ich zdravotného stavu, spôsobu života a pracovného zaradenia. Skončenie vyživovacej povinnosti oboch manželov k spoločným deťom má za následok určité zvýšenie príjmov oboch manželov o to, čo obaja vynakladali na výživu spoločného dieťaťa. Vzhľadom na to, že obaja manželia ako rodičia prispievajú na výživu dieťaťa podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov (teda aj žalobkyňa), v prípade skončenia vyživovacej povinnosti manželov k spoločnému dieťaťu zmena vo vzťahu k tomu, čo z príjmu bolo na výživu dieťaťa vynakladané, nastane u oboch manželov. Preto súd považuje za rozhodujúce aj všetky ďalšie okolnosti veci.

33. Súd opakovane tiež zdôrazňuje, že skončením vyživovacej povinnosti rodičov k mladšej dcére V. U. a zánikom nárokov ako na jej peňažnú rentu, tak aj na sirotsky dôchodok, sa časť redukovaného príjmu nebohého manžela, ktorá môže byť vyplatená na pozostalostné renty sa zvýšila síce celkom o sumu 398 eur (277 eur + 121 eur). To však samo o sebe ešte neodôvodňuje mechanický presun uvoľnenej časti zárobku na peňažnú rentu žalobkyne. Takýto postup nerešpektuje základné zásady pre stanovenie výšky výživného a neberie do úvahy skutočnosti, ktoré sú významné pre určenie výživného podľa hľadísk uvedených v Zákone o rodine. Súdna prax už neraz v minulosti odmietla tento spôsob výpočtu zmeny náhrady nákladov na výživu pozostalých. Aj pri rozhodovaní o zmene rozhodnutia súdu podľa § 231 Civilného sporového poriadku je potrebné vychádzať z toho, že rozsah peňažnej renty musí zodpovedať charakteru výživného v zmysle ustanovení Zákona o rodine upravujúcich vyživovaciu povinnosť, v danej veci ust § 71 Zákona o rodine, podľa ktorého rozhodujúcou je posúdenie životnej úrovne manželov.

34. Súd v tejto súvislosti poukazuje na konštatovanie Krajského súdu v Prešove v rozhodnutí zo dňa 28.2.2013 sp.zn. 5Co 104/2012-191 vo veci vedenej pod sp.zn. 4C 141/2008, podľa ktorého súd už pri rozhodovaní o výške peňažnej renty žalobkyne rozhodnutím zo dňa 10.11.2010, kedy už boli súdne určené peňažné renty na obe dcéry žalobkyne vo výške spolu 277 eur mesačne, mal možnosť vzhľadom na výšku redukovaného zárobku jej nebohého manžela peňažnú rentu žalobkyne za dobu, kedy pracovala, určiť aj vo vyššej výške ako 100 eur (150 eur súd určil za dobu, keď nepracovala), avšak vyššiu výšku nepovažoval podľa zásad Zákona o rodine za opodstatnenú.

35. Zástupca žalobkyne v spore netvrdil, a z vykonaného dokazovania ani nevyplývalo, že by od doby posledného rozhodnutia súdu v roku 2010, a to až doposiaľ, bolo došlo k výraznejšej zmene zárobku, či celkového príjmu žalobkyne alebo iných okolností týkajúcich sa jej pracovných, majetkových, či zdravotných pomerov. V čase poslednej súdnej úpravy v roku 2010 priemerný mesačný príjem žalobkyne predstavoval 415,50 eur. Okrem toho poberala vdovský dôchodok vo výške 169,50 eur mesačne. Podľa tvrdení žalobkyne jej priemerný mesačný zárobok v roku 2014 bol 448,50 eur brutto. Podľa mzdového listu za rok 2014 priemerný mesačný zárobok žalobkyne v tom istom pracovnom pomere v roku 2014 bol 385,94 eur netto a v roku 2015 359 eur netto. Podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne a.s. žalobkyňa bol v roku 2014 vyplácaný vdovský dôchodok vo výške 191,30 eur mesačne. Žiadna zo strán netvrdila a z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by zárobok žalobkyne sa bol aj v ďalších rokoch výraznejšie zmenil tak, že by celkový príjem žalobkyne výraznejšie poklesol, a ani zmena jej majetkových pomerov. Za situácie, že v rodinnom dome spolu so žalobkyňou aj naďalej bývajú aj dcéry žalobkyne, ktoré sú už schopné samostatne sa živiť, je treba prisvedčiť zástupcovi žalovaného v 2. rade, že na náklady bývania sú povinné pomerne prispievať zo svojich príjmov.

36. Zástupca žalobkyne zvýšenie peňažnej renty žalobkyne v spore dôvodil aj tvrdeniami týkajúcimi sa zmien rôznych ekonomických ukazovateľov v spoločnosti. Uviedol, že v roku 2010 priemerný zárobok bol nejakých 1.500 - 1.700 eur, kým v súčasnosti 1.018 eur. Minimálna mzda bola 340 eur, v súčasnosti je 530 eur. Priemerná miera inflácie dosahovala 2,5 %. Celkový rast životných nákladov je od roku 2010 štatisticky vykazovaný na úrovni cca 50 %. Už v čase smrti manžel žalobkyne dosahoval príjem na úrovni cca 700 eur mesačne, pričom v rámci Európy mzdy vzrástli 2 až 2 a pol násobne. Preto aj celkový príjem žalobkyne a jej životná úroveň by mala vzrásť minimálne dvojnásobne. Príjem žalobkyne spolu s peňažnou rentou pritom v súčasnosti nedosahuje ani úroveň priemerného príjmu. Tieto tvrdenia zástupcu žalobcu postrádajú konkrétnosť a logické usporiadanie do jasného záveru, ktoré konkrétne ekonomické ukazovatele, v akej vzájomnej súvislosti a ako ovplyvňujú výšku peňažnej renty žalobkyne. Navyše, zástupca žalobkyne na tieto svoje tvrdenia neoznačil a nepredložil žiadne dôkazy.

37. Vychádzajúc z právneho záveru vysloveného súdom druhej inštancie v zrušujúcom rozhodnutí zo dňa 16.4.2019, ktorý uložil súdu prvej inštancie zaoberať sa tzv. valorizačnou klauzulou obsiahnutou v cit. ust. § 78 ods. 3 Zákona o rodine, súd v spore prihliadal aj na vývoj životných nákladov. Podľa záverov súdu druhej inštancie vyslovených v zrušujúcom uznesení tzv. valorizačná klauzula sa môže uplatniť buď samostatne ako objektívny dôvod na zmenu rozhodnutia, ak sa podstatným spôsobom zmenili životné náklady, alebo spolu s inými dôvodmi, kedy na ňu súd musí prihliadať ex offo. Povinnosť prihliadnuť na vývoj životných nákladov je pritom pre súd vždy obligatórna. Výška životných nákladov je podľa záverov súdu druhej inštancie zrejmá napríklad z cien spotrebného koša, z miery inflácie, resp. z iných ekonomických ukazovateľov.

38. Súd zastáva názor, že ukazovateľom zvýšených životných nákladov je predovšetkým miera inflácie meraná indexom spotrebiteľských cien tovarov a služieb, ktorá vyjadruje priemernú mieru zmeny cien tovarov a služieb kupovaných za účelom spotreby v prevažnej väčšine domácnosti v Slovenskej republike. Podľa portálu www.statistics.sk takto meraná miera inflácie v roku 2011 dosiahla 3,9 %, v roku 2012 3,6 %, v roku 2013 1,4 %, v roku 2014 zápornú hodnotu - 0,1 %, v roku 2015 zápornú hodnotu - 0,3 %, v roku 2016 taktiež zápornú hodnotu - 0,5 %, v roku 2017 1,3 % a v roku 2018 2,5 %. V roku 2019 podľa údajov uvedených na tomto webovom portáli predpokladá vo výške cca rovnakej ako v roku 2018. Od posledného rozhodnutia súdu v roku 2010 ide teda o zvýšenie o celkom o 14,4 %. Z obdobného medziročného nárastu životných nákladov vychádzala aj valorizácia pozostalostnej úrazovej renty v prípade úmrtia zamestnanca pri pracovnom úraze podľa Zákona o sociálnom poistení, ktorá podľa Opatrení MPSVaR SR vychádzajúceho z medziročného rastu spotrebiteľských cien sa zvyšovala napr. v roku 2011 o 1,8 % (Opatrenie č. 404/2010 Z.z.), v roku 2012 o 3,3 % (Opatrenie č. 344/2011 Z.z.), v roku 2014 o 2,3 % (Opatrenie č. 329/2013 Z.z.), v roku 2015 o 1,32 % (Opatrenie č. 295/2014 Z.z.), v roku 2016 o 0,46 % (Opatrenie č. 283/2015 Z.z.), a pod.

39. Súd preto zohľadniac zmenu okolností spočívajúcu v tom, že vyživovacia povinnosť oboch manželov k mladšej dcére V. U. v júli roku 2014 skončila, v dôsledku čoho zanikol tejto dcére žalobkyne nárok na peňažnú rentu naposledy určenú súdom vo výške 277 eur mesačne a sirotsky dôchodok vo výške 121 eur mesačne, čo by malo za následok o.i. aj určité zlepšenie celkovej príjmovej situácie u manžela žalobkyne, a tiež na valorizáciu celkových životných nákladov od roku 2010 vo výške do roku 2014 celkom o 8,8 % (do roku 2018 o celkom 14 %), prihliadajúc aj na zvýšenie životných nákladov, ku ktorému by nepochybne došlo aj na strane nebohého manžela žalobkyne, zvýšil peňažnú rentu žalobkyne počnúc dňom podania žaloby na súd, tzn. dňom 17.9.2014, zo sumy 100 eur mesačne na sumu 150 eur mesačne. V prevyšujúcej časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

40. Súd povinnosť platiť túto zvýšenú rentu žalobkyne uložil spoločne a nerozdielne iba žalovaným v 1. a 2. rade. Žalobu voči žalovanej v 3. rade súd zamietol pre nedostatok jej pasívnej legitímácie v spore, nakoľko súd sa plne stotožňuje s argumentáciou žalovanej v 3. rade spočívajúcou v tejto otázke.

41. Dlž na peňažnej rente za dobu od 17.9.2014 do 15.1.2020 vo výške 2.621,60 eur (52 mesiacov x 50 eur + za 13 dní v mesiaci september 2014 21,60 eur) súd uložil žalovaným v 1. a 2. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

42. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci.

Podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku pokiaľ mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

Podľa § 257 Civilného sporového poriadku výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov rozhodne súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

43. Žalobe žalobcu bolo vyhovené sčasti, a to v rozsahu zvýšenia renty o 50 eur mesačne z celkového požadovaného zvýšenia o 400 eur mesačne. Vo zvyšku bola žaloba zamietnutá. Úspešnejšou stranou v spore podľa výsledku konania boli teda žalovaní. Podľa pomeru úspechu (cca 12,5 % úspech žalobkyne a 87,5 % úspech žalovaných) by teda v zmysle cit. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku v spojení s § 396 ods. 3 Civilného sporového poriadku vznikol žalovaným a intervenientovi nárok na náhradu trov konania pomerne v rozsahu 75% (87,5% - 12,5 %). Súd zastáva názor, že priznanie náhrady trov konania žalovaným bráni existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 257).

44. Aplikácia výnimočného ust. § 257 Civilného sporového poriadku musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter, čo potvrdzuje aj ustálená súdna prax (viď napr. R 34/1982). Použitie uvedeného ustanovenia, umožňujúceho súdu neuložiť neúspešnej strane sporu povinnosť nahradit' trovy konania úspešnej strane sporu, pritom nie je viazané na návrh. Tzn. strana, ktorá by inak mala povinnosť nahradit' trovy konania, sa nemusí použitia uvedeného ustanovenia osobitne dovoliť. Ak súd sám zistí existenciu výnimočných dôvodov hodných osobitného zreteľa, je povinný ho aplikovať aj bez návrhu.

45. Dôvody výnimočnej aplikácie daného ustanovenia môžu spočívať v okolnostiach danej veci, či v okolnostiach u strán sporu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 6.6.2019 sp. zn. II. ÚS 113/2019). Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd vždy prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu, teda nielen strany sporu, ktorú by podľa všeobecných ustanovení zaťažovala povinnosť nahradit' trovy konania, ale aj tej strany, ktorej majetková sféra by bola výnimočným nepriznaním náhrady trov konania dotknutá, pričom všímať si je treba aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (R 24/1964).

46. Súd zastáva názor, že okolnosti danej veci a celkové pomery žalobkyne sú v danom prípade dôvodom pre výnimočnú aplikáciu ust. § 257 Civilného sporového poriadku. Základ sporu v danej veci spočíva v tom, že žalobkyňa pred cca viac ako 20 rokmi prišla o manžela a otca svojich detí pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo dňa 1.6.1997 v Taliansku. Z obsahu pripojených spisov vyplýva, že za zavinenie tejto nehody bol právoplatným rozhodnutím Obvodného súdu v Bolzane uznaný vinným žalovaný v 2. rade. K nehode pritom došlo pravdepodobne z dôvodu vysokej rýchlosti vozidla, ktoré viedol a ktoré patrilo žalovanému v 1. rade. Podľa názoru súdu tieto okolnosti sú dôvodom pre to, aby súd žalovaným a intervenientovi nepriznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyňi. Súd zastáva názor, že takýmto rozhodnutím žalovaní ani intervenient nebudú neprimerane zasiahnutí vo svojich pomeroch a majetkovej sfére. Preto súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že stranám sporu a intervenientovi náhradu trov konania pre dôvody hodné osobitného zreteľa ani pomerne nepriznal.

Poučenie:

Proti výrokom I. - IV. rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Kežmarok na Krajský súd v Prešove (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu, resp. výroku rozhodnutia smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom, resp. z akých dôvodov sa toto rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (ako má odvolací súd rozhodnúť - odvolací návrh).

Podľa § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,

- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.